

Yerel Basının Dijitalleşmesi Sürecinde Basın İlan Kurumunun Rolü

The Role of Press Advertisement Institution in The Digitalization Process of Local Press

Araştırma Makalesi / Research Article

Sorumlu yazar/
Corresponding author:
İsmail Maden

ORCID:
0000-0003-2690-9071

Geliş tarihi/Received:
12.10.2023

Son revizyon teslimi/Last
revision received:
06.12.2023

Kabul tarihi/Accepted:
06.12.2023

Yayın tarihi/Published:
16.12.2023

Atıf/Citation:
Maden, İ. (2023). Yerel basının dijitalleşmesi sürecinde Basın İlan Kurumunun rolü. *İletişim ve Diplomasi*, 11, 201-219.

doi: 10.54722/
iletisimvediplomasi.1375274

İsmail MADEN¹

ÖZ

Dijitalleşme medya sektörünü hızla dönüştürürken yerel basın başta finansal zorluklar olmak üzere çeşitli nedenlerle dijitalleşme hızını yakalamakta zorlanmakta ve hızla okuyucu kaybetmektedir. Ülkemizde pek çok basılı yerel gazete için Basın İlan Kurumu tarafından verilen resmî ilan ve reklamlar birincil gelir kaynağı durumundadır. Dünyada da yerel basını yaşatabilmek için çeşitli devlet destekleri verilmektedir. 1 Nisan 2023 tarihinde yürürlüğe giren Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile birlikte internet haber siteleri süreli yayın kapsamına alınarak resmî ilan ve reklam yayımlama hakkı kazanmışlardır. Resmî ilan ve reklamların yayımlanmasından sorumlu olan Basın İlan Kurumu internet haber sitelerinin toplam okunma ve ziyaretçi sayılarını ölçmek ve mevzuatta belirtilen kriterleri taşıyanları belirleyebilmek için BİK Analitik isimli ölçüm uygulamasını geliştirmiştir. Yeni yasal düzenlemeyle bir taraftan internet haber siteleri ve yerel gazetelerin internet siteleri için yeni bir gelir kalemi oluşturulurken diğer taraftan Basın İlan Kurumu ilanlarının daha fazla kişiye ulaşmasına olanak sağlanmaktadır. Yerel gazetelerin bu gelir kalemiyle internet sitelerine daha fazla yatırım yaparak dijitalleşme sürecine ayak uydurmaları beklenmektedir. Bu makalede yerel basının önemi vurgulanmış; dünyada yerel basını yaşatabilmek için verilen çeşitli kamu teşvikleri incelenmiştir. Bununla birlikte Basın İlan Kurumu tarafından geliştirilen BİK Analitik ölçüm sistemi değerlendirilmiş; yeni yasal düzenleme ve ölçüm sisteminin yerel

¹ Dr. Öğretim Görevlisi, Medipol Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, İstanbul, Türkiye, ismail@memoria.com.tr

basının dijitalleşmesi üzerindeki etkileri tartışılmıştır. BİK Analitik ölçüm sisteminin geliştirilme ve kullanım aşamalarıyla doğrudan ilgili olan Bilgi Teknolojileri Müdürlüğü, Kontrol Müdürlüğü ve İlan Müdürlüğü birim müdürleri ile yapılandırılmamış yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yerel basın, basın ilan kurumu, dijitalleşme, internet haber siteleri, BİK analitik

ABSTRACT

As digitalization is rapidly transforming the media, local press is struggling keeping up with the pace of digitalization for various reasons, especially financial difficulties, and is losing readers rapidly. Official announcements and advertisements given by Press Advertisement Institution are the primary sources of income for many printed local newspapers in Türkiye. Various government supports are provided to keep local press alive in the world. With the Law on Amendments to the Press Law and Certain Laws, which came into force on April 1, 2023, online news sites will now be evaluated as periodical publications and have the right to publish official announcements and advertisements. Press Advertisement Institution, which is responsible for publishing official announcements and advertisements, has developed a measurement application called as BİK Analytic to measure the total readings and number of visitors for online news sites and to determine which ones meet the criteria specified in the legislation. On one side, the new legislation creates new source of income for online news sites and the websites of local newspapers; on the other hand, it allows Press Advertisement Institution to reach larger number of people for its official announcements. Local newspapers are expected to keep up with the digitalization by investing more in their websites with this new income. In this article, the importance of local press is emphasized; various public incentives given to keep local press alive in the world have been examined. In addition, BİK Analytic measurement system developed by Press Advertisement Institution was evaluated. The effects of the new legislation and measurement system on the digitalization of the local press are discussed. Unstructured face to face meetings were held with the unit managers of Information Technologies Department, Control Department and Advertisement Department who were directly involved in the development and utilization stages of BİK Analytic measurement system.

Keywords: Local press, press advertisement institution, digitalization, online news sites, BİK analytic

EXTENDED ABSTRACT

Digitalization is rapidly transforming media. Mainstream press can easily adapt digitalization with its financial power. On the other hand, local newspapers are struggling to adapt to digitalization mainly due to their financial difficulties. As the readers' interest in printed media decreases and interest in digital media increases, local press is in danger of vanishing. To prevent this situation, various public incentives and supports are given by governments to the local press in different countries. Some of these public incentives and supports are mentioned in this article. In Türkiye, Press Advertisement Institution (Basın İlan Kurumu) is supporting local press through the payments made in exchange for publishing official announcements and advertisements on their papers. And for most of the local newspapers in Türkiye, it is their primary source of income. With the new legislation which came into force on April 1, 2023, websites of local newspapers with all other online news sites gained the right to publish official announcements and advertisements. The new legislation will create a new source of income for websites of local newspapers and is expected to help them for catching up with digitalization. On the other it will make it easier for Press Advertisement Institution to spread official announcements and advertisements, which is its primary duty.

There are many kinds of public incentives or other kinds of support to keep local press alive because local press is important for many reasons. Firstly, like all media local press has a watchdog role; it is being eyes and ears of public against governments. It brings local problems on the agenda and helps to spread democratic culture at local level. Also, local press ensures the preservation of local culture and creates local communities. It increases the attachment of people to the place they live. Most importantly local press has a vital role in media ecosystem. It is the main source of information for mainstream media. The importance of local press is emphasized in this article. The new legislation forces internet news sites, as well as local newspapers' websites to meet certain criteria to be able to publish official announcements. Criteria for number of daily news, number of original news, number of employees working for internet news sites are specified in the new legislation. By doing so, it is expected of local press to invest on their websites and to increase the journalism level in the digital sphere. Also, it is expected of local press to become financially sustainable. The details of the new legislation are evaluated in this paper.

With its own measurement application, BİK Analytic, Press Advertisement Institution will measure the number of domestic and international page views, the number of total domestic and international unique visitors, the number of direct domestic and international unique visitors and average time spent on web pages. Interviews were held with managers from different departments (Advertisement Department, Control Department, Information Technologies Department) of the Press Advertisement Institution in the context of this article. The need for their own measurement system,

the differences of BİK Analytic from other analytic applications and the importance of it are questioned. It is seen that their primary focus is measuring readers instead of measuring page visitors. For that reason, BİK Analytic ignores page visitors who stays on the page for a shorter time. It also focuses on catching bot traffic and ignores bot traffic. BİK Analytic creates alerts on some specified situations to catch bot traffic and the internet news sites are being checked in detail. By doing so, Press Advertisement Institution aims to identify suitable platforms for publishing official announcements and advertisements and to support online news sites that are really committed to promoting journalism.

GİRİŞ

Dijitalleşme, sunduğu pek çok yeni imkân ve zorluklarla çeşitli sektörlerde köklü değişimlere yol açmaktadır. Medya da dijitalleşmeyle birlikte en yoğun dönüşüm yaşayan sektörlerin başında gelmektedir. Medyanın dijitalleşmesi geleneksel medya içeriklerinin dijital ortamlara aktarılmasından ibaret olmayıp bütün çalışma pratiklerini değiştiren bir süreç olarak karşımızda durmaktadır. Medya tüketicileri açısından geleneksel medya mecralarına olan ilgi her geçen gün daha da azalırken dijital mecralarda harcanan vakit artmaktadır. Medya sahipleri açısından dijital mecralarda ön sıralarda yer alabilmek için teknolojik yatırımlar yapma zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Sermaye gücü olan yaygın basın kuruluşları bu yatırımları yapıp yeni döneme ayak uydururken yerel basın için bu dönüşüm süreci daha büyük zorluklar içermektedir. Dönüşüm sürecinin zorluklarını atlatabilen yerel basın için ise dijitalleşme, daha güçlü bir şekilde var olabilme imkânları sunmaktadır.

Basın İlan Kurumu, yerel basının dijitalleşme sürecini teşvik etme amacıyla 2017 yılında resmî ilanların gazetelerin internet siteleri üzerinden yayımlanmaları; 2022 yılında ise sosyal medya hesapları üzerinden paylaşılmaları durumunda gazetelere ek gösterge vererek daha fazla ilan yayımlama hakkı tanımıştır. 18 Ekim 2022 tarihinde Resmî Gazete’de yayımlanan ve ilgili maddeleri 1 Nisan 2023 tarihinde yürürlüğe giren Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile internet haber siteleri süreli yayın kapsamına alınmış; resmî ilan ve reklamların internet haber sitelerinde yayımlanması konusunda Basın İlan Kurumu görevlendirilmiştir (Resmî Gazete, 2022a). Basılı gazetelerin internet sitelerinin yanı sıra gerekli koşulları sağlayan tüm internet haber siteleri resmi ilanları yayımlayabilir; bu ilanlar karşılığında resmi ilan ve reklam ödemesi alabilir duruma gelmişlerdir. Bu bağlamda 1 Şubat 2023 tarihinde Resmî Gazete’de Resmî İlan ve Reklam Yönetmeliği yayımlanmış; internet haber sitelerinin resmi ilan ve reklam yayını hakkı elde edebilmek için sahip olması gereken kriterler belirlenmiştir (Resmî Gazete, 2023a).

Söz konusu mevzuat değişikliklerine kadar resmî ilan hak edişlerini tirajlar üzerinden belirlenen kriterlere göre ölçüp dağıtan Basın İlan Kurumu, bu mevzuat değişikliği

ile dijital ortamda ölçümlerin yapılabilmesi için yeni bir araca ihtiyaç duymuştur. Bu kapsamda Basın İlan Kurumu tarafından BİK Analitik isimli ölçüm uygulaması geliştirilmiştir. Bu makalede BİK Analitik uygulaması ve Basın İlan Kurumunun yerel basının dijitalleşmesi sürecindeki rolü değerlendirilecektir. Bu kapsamda Basın İlan Kurumu ve yerel basın ilişkisine dair literatür taranmış, yurt dışında yerel basının desteklenmesi amacıyla farklı ülkelerden teşvik örnekleri incelenmiştir. Bunların yanı sıra BİK Analitik ölçüm uygulamasının geliştirilmesi ve kullanılması süreçlerinin doğrudan içerisinde olan Bilgi Teknolojileri Müdürlüğü, İlan Müdürlüğü ve Kontrol Müdürlüğü yöneticileri ile yapılandırılmamış yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Nitel araştırma metodlarından “yapılandırılmamış görüşme tekniği” planlama ve uygulama açısından hem görüşülen kişiye hem de araştırmacıya daha fazla esneklik ve özgürlüğün sunulduğu, sosyal etkileşimin doğal sürecinde spontane gerçekleşen bir görüşme tekniğidir” (Karahan, Uca ve Güdük, 2022, s.89). Farklı birimlerin sürecin çeşitli aşamalarında farklı rollerde yer alması ve her birimin kendi açısından süreci yorumlayabilmesi hedeflenerek yapılandırılmamış görüşme tekniği tercih edilmiştir. Sohbeta benzer özellikler gösteren yapılandırılmamış görüşme (Karahan vd., 2022, s.89) “derinlemesine ve çok çeşitli bilgi edinebilmeye” (Dömbekçi, Erişen, 2022, s.145) olanak sağlamaktadır.

Bilgi Teknolojileri Müdürü Ömer Faruk Kaya ile yapılan görüşmede uygulamaya neden ihtiyaç duyulduğu, hangi teknolojilerin kullanıldığı, uygulamanın teknik özellikleri ve geliştirme süreci konularına odaklanılmıştır. İlan Müdürü Ümit Mert ile yapılan görüşmede resmî ilanların yerel ve yaygın gazetelerde hangi oranlarda yayımlandıkları, resmî ilan ve reklamların dijital ortamlarda yer alması için Basın İlan Kurumunun yeni yasal düzenleme öncesi yapmış olduğu çalışmalar, yeni yasal düzenleme sonrası resmî ilanların internet haber siteleri üzerinde yayımlanma süreçleri ve internet haber sitelerinden gelen geri bildirimler değerlendirilmiştir. Son olarak Kontrol Müdürü Özden Konur ile yapılan görüşmede beyan edilen internet trafikleri ile BİK Analitik kullanılarak ölçülen trafikler arasında oluşabilen farkların nelerden kaynaklandığı, sahte trafik üretme metodları, sahte trafiğin engellenmesinde BİK Analitik ölçüm uygulamasının nasıl kullanıldığı konuları öne çıkmıştır.

Basın İlan Kurumunun Yerel Medya Üzerindeki Etkisi

1961 yılında kurulan Basın İlan Kurumunun temel görevi, kamuya ait resmî ilan ve reklamların süreli yayınlarda yayımlanmasına aracılık etmektir. Resmî ilanlar karşılığında gazetelere ödeme yapılmasının yanı sıra Basın İlan Kurumu, basın kuruluşları ve sendikalara kredi desteği sağlamakta; basın çalışanlarına faizsiz borç vermekte ve yardıma muhtaç basın mensupları ile vefat edenlerin ihtiyaç sahibi ailelerine maddi destekte bulunmaktadır (Basın İlan Kurumu [BİK], 2023a). Basılı gazeteler için farklı şehirlerde farklı sayıda istihdam, baskı adedi, satış adedi gibi şartları sağlayan gaze-

teler ilan yayımlamaya hak kazanmaktadır. Pek çok yerel gazete için Basın İlan Kurumu tarafından yayımlatılan resmî ilanlar birincil gelir kaynağı durumundadır (Oranlı, 2022, s.96). Basın İlan Kurumu, 2022 yılında gazete ve dergilere resmî ilan ve reklamlar karşılığında önceki yıla göre yüzde 56,1 daha fazla, toplam 956 milyon 63 bin 833 Türk Lirası ödeme yapmıştır (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2023). Bu ödemenin 579 milyon 925 bin 697 Türk Liralık kısmı yerel gazete ve dergilere yapılmıştır (Ü. Mert, kişisel görüşme, 6 Ekim 2023). Basın İlan Kurumu Genel Müdürü Cavit Erkılınç “Resmî ilana bağlı yayıncılık anlayışı, gazetecilik mesleğini olumsuz etkilediği gibi günümüz ticari gerçekleriyle de bağdaşmıyor” açıklaması ile tirajları düşen, her geçen gün güç kaybeden basılı mecraların resmî ilanlarla ayakta durmasının sürdürülemez olduğunu; internet haberciliğinin bu mecralar için bir kurtuluş olabileceğini vurgulamıştır (BİK, 2023b).

Gazetelerin dijital dönüşümlerini teşvik etmek için “Basın İlan Kurumu 2017 yılında gazetelerin internet sitesine sahip olmalarını zorunlu kılmış ve internet sitesi üzerinden yayımlanan ilanları ek gösterge kapsamına almıştır” (Ü. Mert, kişisel görüşme, 6 Ekim 2023). Benzer şekilde 2022 yılında gazetelerin sosyal medya sayfalarında yayımladıkları resmî ilanlar da ek gösterge kapsamına alınmıştır (Resmî Gazete, 2022b). 2023 yılında internet haber sitelerinin süreli yayın kapsamına alınmasıyla birlikte Basın İlan Kurumu Resmî İlan ve Reklam Yönetmeliği’ni hazırlamış, yönetmelik kapsamında hem internet haber sitelerinin hem de gazetelerin internet sitelerinin ilan yayımlama süreçlerine dair kriterler belirlenmiştir. Yönetmeliğe göre internet haber sitelerinin taşımaları gereken şartlar ilerleyen başlıklarda incelenmiştir.

Basın İlan Kurumu’nun öncelikli görevi yukarıda da belirtildiği gibi resmî ilan ve reklamların yayımlatılmasına aracılık etmektir. Bu bağlamda resmî ilanların alenileştirilmesi, daha fazla sayıda insana ulaştırılması kurumun temel misyonudur. Basılı medyada bir ilanın ne kadar kişiye ulaşabildiğini tirajlar üzerinden ölçen Basın İlan Kurumu internet haber siteleri için kendi ölçüm sistemi BİK Analitik’i geliştirmiştir. İnternet haber sitelerinin süreli yayın kapsamına alınarak resmî ilan yayımlayabilecek olmaları ilanların daha fazla kişiye ulaştırılmasını; BİK Analitik ölçüm sistemi ise bu ilanların belirlenen kriterleri taşıyan doğru platformlarda yayımlanmasını sağlayacaktır.

Yerel Medyanın Önemi

Yerel basın “Sınırları dar ve tanımlanmış bir yörede, yöre halkını bilgilendirmeye, eğitmeye, eğlendirmeye, böylece kamuoyunun serbestçe oluşmasına katkıda bulunmaya çaba gösteren kitle iletişim araçları” (Girgin, 2001, s.162) olarak tanımlanmaktadır. Resmî İlan ve Reklam Yönetmeliği’ne göre de yerel gazete “Tek bir yerleşim yerinde basılmak suretiyle dağıtılıp satışa sunulan, günlük veya haftada en az iki gün yayımlanan gazete” (Resmî Gazete, 2023a) olarak tanımlanmaktadır. Yaygın gazetelerden farklı olarak yerel basında bulunduğu coğrafyayla ilgili gelişmelere ağırlık verilmektedir. “Yerel gazetelerde genel olarak bölge haberleri, toplumsal yaşamı ilgilendiren konular,

şehirde olan yenilikler, değişiklikler, ticari hayata ilişkin gelişmeler, ulaşım ile ilgili yapılan geçici düzenlemeler ve sağlık haberleri işlenmektedir” (Büyükbaykal, 2005, s.83). Yerel basın yerelde kamu ile vatandaş arasında köprü işlevi görme, yerelde kültürün korunması, yerel bir kimlik oluşturma gibi misyonlara sahiptir. Yine ulusal ölçekte haber değeri taşımayan yerel konularda yerel kamuoyu oluşturmanın yanı sıra ulusal düzeyde haber değeri taşıyan yerel konularda da haberin birincil kaynağı olma potansiyeline sahiptir. Yerelde mevcut ikili ilişkiler, yerel gazetecilerin haberin kaynağına daha hızlı ve daha kolay ulaşmasını sağlamaktadır. Bu “ikili ilişkiler editöryal bağımsızlığın gerektiği gibi işlemesine engel olsa da tekelleşmenin en az görüldüğü mecra olan yerel basın organları çok sesli yapısını korumayı başarabilmektedir” (Oranlı, 2022, ss.89-90). Yine “yerel basın demokrasi kültürünün yerel düzeye yayılması ve yerleşmesine katkı sağlayan en önemli unsurlardan biridir” (Sim, 2007, s.399). Bu bağlamda yerel basının dijitalleşme sürecine ayak uydurabilmesi ve hayatta kalması ülke demokrasisi açısından da büyük önem taşımaktadır.

Tarihi Osmanlı dönemine kadar uzanan, Millî Mücadele yıllarında halkın bilgilendirilmesi ve örgütlenmesi bağlamında önemli görevler üstlenen yerel basın (Sim, 2007, s.399) günümüzde yeterli ilgiyi görmemektedir. Ülkemizde yerel basında çeşitlilik anlamında ciddi bir zenginlik olsa da okuyucunun ilgisi açısından yerel basın zayıf kalmaktadır. Türkiye’de günlük yayımlanan 900 adet gazetenin yüzde 97’si yerel gazete iken aylık ortalama tirajlarda yerel gazetelerin oranı yüzde 15’te kalmaktadır (Ü. Mert, kişisel görüşme, 6 Ekim 2023). Pek çok yerel gazete hedef kitleye ulaşmakta ciddi zorluklar çekmekte, resmî ilan almak için gerekli şartları sağlayıp resmî ilan döngüsünü sürdürmeye odaklanmış durumdadır (Oranlı, 2022, ss.91-92). Ancak yeni yasal düzenleme bu döngüyü bozarak yerel basını daha fazla kişiye ulaşmak için dijitalleşmesi ve sürdürülebilir gazetecilik yapması için teşvik etmektedir.

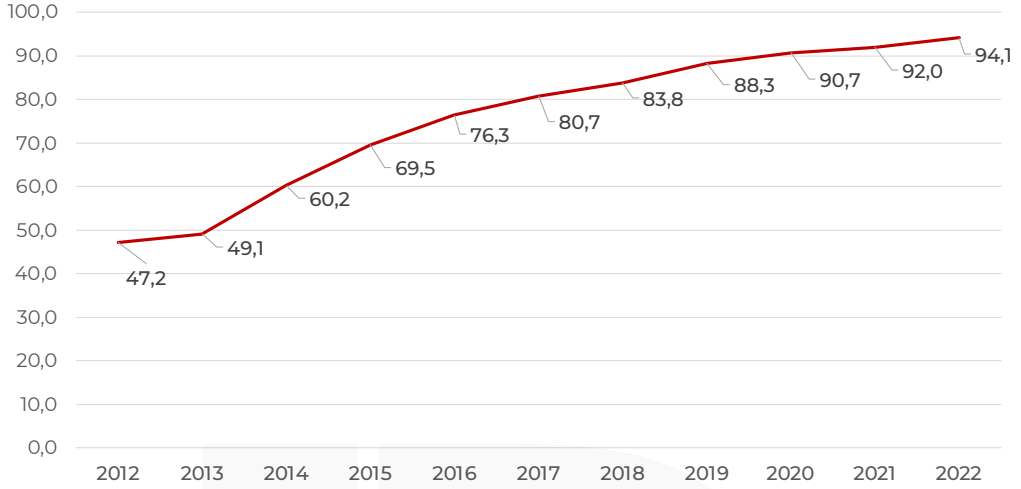
Radcliffe ve Ali gazetelerin ve yerel medyanın önemini üç başlıkta özetlerler. Demokrasi değeri: küçük veya büyük tüm gazeteler gözlemci rolü üstlenir ve iktidara karşı halkın gözü kulağı olarak hareket eder. Topluluk değeri: gazeteler yaptıkları haberlerle topluluklar oluşturur ve insanların yaşadıkları yere bağlılıklarını artırır. Medya ekosistemi değeri: Gazeteler okuyucu kitleleri azalsa da medya ekosistemindeki birincil haber kaynağı olma rolünü sürdürmektedir (2017, ss.13-15). Nielsen, Danimarka’da bir yerel gazete üzerinden yaptığı çalışmada yerel basının okuyucu kitlesinin az olmasına ve her geçen gün güç kaybetmesine rağmen bölgedeki yerel siyaset haberlerinin üçte ikisini ürettiğini gösterir. Yerel gazetenin yerel politik bilgi ortamını şekillendirdiğini ve kendi kitlesinin ötesinde bir etkiye sahip olduğunu vurgular (2015, s.12). Nielsen’e göre yerel medya ana akım medya olmasa da anahtar medya rolündedir ve yerel medyanın güç kaybetmesi hatta yok olması tüm medya ekosistemini derinden etkileyecektir (2015, s.13). Bölgesel medyanın güçlü olduğu ülkelerden Hollanda’da bölgesel günlük gazeteler gazete pazar payının yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Yerel medyadaki bütçe kesintilerine rağmen gücü azalmakta olan yerel basını okuyucular günlük hayatlarında çok etkili olarak tanımlamaktadırlar (Swart, Peters ve Broersma, 2017, s.273). Amerika

Birleşik Devletleri merkezli araştırma kuruluşu Pew Center 2012’de yapmış olduğu çalışmada ABD nüfusunun yüzde 72’sinin yerel haberleri takip ettiğini ve yerel haberlere ulaşmak için yerel gazetelerin basılı ve çevrim içi versiyonlarını sıklıkla tercih ettiklerini göstermiştir (Pew Research Center, 2012). Amerika Birleşik Devletleri için ülkenin coğrafi büyüklüğü ve eyalet sisteminin bu oranı artıran unsurlar arasında olduğu da göz önünde bulundurulmakla birlikte yerel gazetelerin sıklıkla tercih ediliyor olması altı çizilmesi gereken bir unsurdur.

Yine yerel basın varlığını sürdürebilmesi için dünyada devletler tarafından doğrudan veya dolaylı çeşitli destekler sağlanmaktadır. Gothenburg Üniversitesine bağlı olarak faaliyet gösteren medya araştırmaları merkezi Nordicom’un 2022 yılında yayımladığı çalışmaya göre, hâlihazırda belirli kriterleri sağlayan basın kuruluşlarına doğrudan hibe veren Danimarka 2024 yılından itibaren kriterleri yerel basını güçlendirecek şekilde değiştirme kararı almıştır. 2020 yılından önce doğrudan herhangi bir basın hibe programı olmayan İzlanda’da günümüzde belirli kriterleri sağlayan medya kuruluşlarının işletme maliyetlerine destek olunmasının yanı sıra yalnızca yerel basına verilen hibe programı bulunmaktadır. Yine Norveç mevcut hibe programını yerel basının lehine olacak şekilde yeniden değerlendirmektedir. Benzer şekilde İsveç’te de 1971 yılından beri basın hibeleri uygulanmakta olup 2024 yılında hibe kriterlerinin yerel basının lehine olacak şekilde yeniden değerlendirilmesi ve modernize edilmesi beklenmektedir (Nordicom, 2022). Benzer şekilde Avustralya’da 2022 yılında Bölgesel ve Yerel Gazete Yayıncıları programı kapsamında yerel gazetelerin sürdürülebilirliğine katkıda bulunmak için 15 milyon dolarlık fonun duyurusu yapılmıştır (Australian Government, 2022). Avusturya’da daha düşük okuyucu kitlesi ve daha düşük gelirli gazeteler için doğrudan bir fon bulunmaktadır (Dragomir, 2021, s.12). Fransa’da basın destek fonunun bir kısmı doğrudan yerel basın için ayrılmaktadır (Dragomir, 2021, s.14). Kanada, 2022 yılında yerel basın için vereceği ek destek paketlerini duyurmuştur (Government of Canada, 2022). Bunların yanı sıra doğrudan destek/hibe programı olmayan ülkelerde de dolaylı destek programları bulunmaktadır. İngiltere’de kamu yayıncılığı yapan BBC yerel basının desteklenmesi amacıyla “Local Democracy Reporting Service” (Yerel Demokrasi Haber Servisi) programını duyurmuştur. Programa göre yerel medya için içerik üreten muhabirler BBC tarafından finanse edilmekte, üretilen içerikleri BBC ve anlaşmalı kurumlar kullanabilmektedirler (BBC). Basılı medya için Almanya, İtalya, İspanya ve Belçika gibi pek çok ülkede de çeşitli vergi destekleri sağlanmaktadır (Özay ve Cihangir, 2017, ss.39-44).

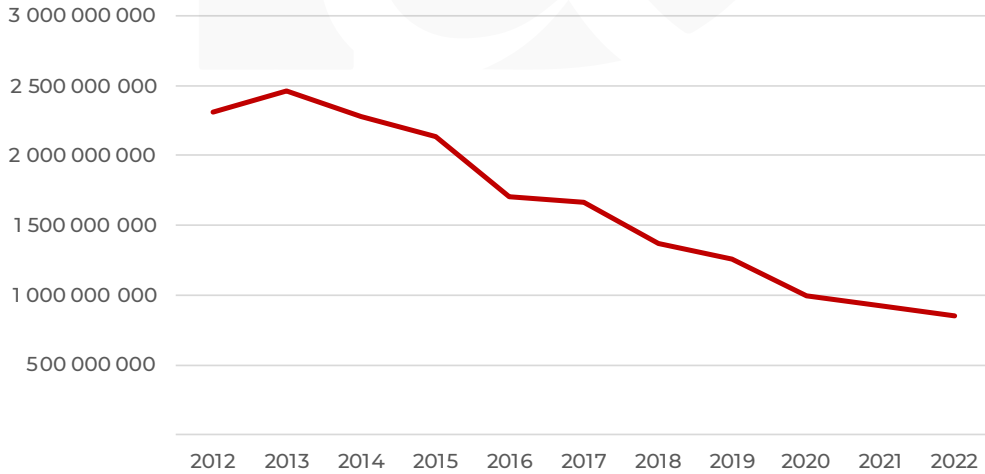
Yerel Medyanın Dijitalleşmesi

Türkiye İstatistik Kurumunun 2022 yılı için yayımladığı Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması’na göre hanehalkı internet erişim oranı yüzde 94,1’e yükselmiştir. Yine bireylerin internet üzerinden çevrim içi haber sitelerini/gazeteleri/haber dergilerini okuma oranı yüzde 61,4 olarak ölçülmüştür (TÜİK, 2022a).

Grafik 1. Hanelerde İnternet Erişim İmkânı ve Bireylerde İnternet Kullanımı, 2012-2022

TÜİK, 2022a

İnternet erişimi ve bireysel kullanım oranı her geçen gün artarken basılı medyaya ilgi önemli ölçüde azalmaktadır. Ülkemizde basılan toplam gazete ve dergi sayısı son on yılda yaklaşık yüzde 40 azalırken (TÜİK, 2022b) tiraj oranları Tablo 2'den görüleceği üzere yüzde 60 civarında azalmıştır.

Grafik 2. Gazete ve Dergilerin Toplam Yurt İçi Tiraj Sayıları, 2012-2022

TÜİK, 2023, 2022b, 2021, 2020

Basılı yayınlara ilgi her geçen gün hızla düşerken dijital mecralarda tüketilen vakit artmaktadır. Gazete sahipleri açısından internet ortamına geçiş yeni yatırımlar ve dolayısıyla ek finansal maliyetler getirmektedir. Fakat okuyucuların da her geçen daha yoğun kullanmaya başladığı dijital ortama geçiş basın için kaçınılmaz hâle gelmiştir. Bununla birlikte işletme giderleri açısından internet ortamı ciddi tasarruflar oluşturmaktadır. Yaygın gazeteler internet ortamında daha düşük maliyetlerle daha fazla içeriği okuyucularına ulaştırmakta, yine daha düşük maliyetlerle içeriklerini internet ortamında depolamaktadırlar. Örneğin geçtiğimiz yıllarda Habertürk, Vatan gibi bazı yaygın gazeteler basılı olarak yayın hayatını sonlandırarak yayınlarına sadece internet üzerinden devam etmeye karar vermişlerdir. Bununla birlikte yerel basının temel problemleri arasında gazetelerin dağıtım maliyetleri yer almaktadır (Engin ve Tunca, 2023, s.57). İnternet ortamı hem dağıtımın hem de basılı gazetenin fiziksel sınırlarını ortadan kaldırmaktadır. Yerel internet haber siteleri ülkenin hatta dünyanın her noktasından erişilebilir hâle gelmektedir. Dijitalleşme gazetecilik yapma pratiklerini de dönüştürmektedir. Çok daha az sayıda personel ve teknik ekipmanla daha fazla haber üretmek mümkün hâle gelmiştir. Bununla birlikte günümüzde gazetecilerin daha fazla beceriye sahip olması beklenmektedir. Gazetecilerin, gazetecilik birikimlerinin yanı sıra çeşitli dijital uygulamaları kullanabilmeleri de gerekmektedir.

Dijitalleşmenin sunduğu diğer avantajlar da verilere erişimin kolaylaşması ve bu verilerin çeşitli yazılımlarla filtrelenmesi, sınıflandırılması, analiz edilmesi ve görselleştirilebilmesidir. “Herhangi bir yasal sınırlama (telif hakkı, patent vs.) olmaksızın herhangi biri tarafından ücretsiz serbestçe kullanılan ve dağıtılabilen bir bilgi” (Aslan, Bayrakçı ve Küçükvardar, 2016, s.59) olan açık verilere ulaşmak çok daha kolaylaşmıştır. Yine 2000’li yılların ikinci yarısından itibaren hızla yaygınlaşan sosyal medya platformları bir taraftan yalan haber yayılımını ciddi oranda artırırken, diğer taraftan kamu kurumlarını dezenformasyonla mücadele edebilmek için şeffaf bilgi paylaşımına zorlamaktadır. Bununla birlikte sosyal medya platformları üzerinden kurum yöneticileri ile doğrudan iletişim kurabilmek mümkün hâle gelmiştir.

Tokgöz’e göre gazetelerin dijitalleşme süreçleri üç aşamada değerlendirilebilir: İlk aşamada gazeteler haber içeriklerini basılı versiyonlar için üretip bu içerikleri internet siteleri üzerinden yayımlamaktadırlar. İkinci aşamada gazeteler artık özgün haber içeriklerini internet siteleri için üretmeye başlarlar. Üçüncü aşamada ise doğrudan internet siteleri düşünülerek yeni hikâye anlatma metotlarıyla, okuyucunun haberi okumakla kalmayıp, sanal gerçeklik gibi teknolojilerin kullanılarak haberin içine girebilmeleri hedeflenmektedir (2019, ss.103-104). Özellikle yerel basın bağlamında baktığımızda çoğu gazete internet sitelerinin birinci aşamada kaldıklarını görmekteyiz. Oysa önceki paragraflarda da belirtildiği gibi dijital ortamda gazetenin fiziksel sınırları ortadan kalkmış; ucuzlayan depolama imkânlarıyla birlikte çok daha fazla/detaylı içeriği, fotoğraf ve video içerikleri internet ortamında barındırmak ve çoklu medya destekli, okuyucunun daha çok ilgisini çekecek haberler üretmek olanaklı hale gelmiştir.

Fuchs internet ortamının geleneksel kitle iletişim araçlarından farklılaştığı noktaları belirtirken ortak makine kavramı üzerinde durur. Gazete, televizyon ve radyoda içerik üretimi, dağıtımı ve tüketimi için farklı teknolojiler gerekirken internet ortak makine olarak üretim, depolama, dağıtım ve tüketimin birleştiği bir teknolojidir (2011, s.319). Bununla birlikte dijitalleşme geleneksel kitle iletişim araçlarının yakınsamasına yol açmış; gazete ve televizyonların internet siteleri birbirlerine çok benzemeye başlamıştır (Maden, 2021, s.61). Bu durum yerel gazetelerin internet siteleri için de yeni iş birlikleri doğurma potansiyelini barındırmaktadır. Yerel gazeteler ve yerel televizyonlar internet ortamında güçlerini birleştirebilir, kitlelerine daha zengin içerik sunabilirler. Yaygın basın hâlihazırda medya holdingleri içerisinde yer aldığından televizyon kanallarınca da beslenen çok geniş içerik havuzundan yararlanabilmektedir. Bu durum yerelde de farklı ortaklıklarla oluşturulabilir.

Son olarak internet ortamında içerinde yanıltıcı içeriklerin de olduğu sınırsız bilgiye maruz kalan kullanıcılar için haberin kaynağı her geçen gün daha önemli hâle gelmektedir. Yerel basın, kaynağından haber ulaştırılan mecra olma işlevini basılı hâliyle yeterince yerine getirememektedir. Fakat internet ortamında bu durum terse çevrilebilir. Arama imkânlarının çok kolaylaştığı internet ortamında yerel basın hem doğrudan kendi internet siteleri üzerinden yayımladıkları haberlerle hem de yaygın medyayı besleyen haberleriyle görünürlüklerini artırabilirler. Nielsen'in Danimarka örneği için belirttiği gibi ülkemizde de yerel basın anahtar basın rolünü üstlenebilir (2015, s.12).

Resmî İlan ve Reklam Yönetmeliği'nin Getirdikleri

Yeni yönetmelikle gazetelerin internet siteleri ve diğer internet haber siteleri için gerekli şartlar tıpkı basılı gazetelerde olduğu gibi her bölge için farklı belirlenmiştir. Bölgeler basılı yayınlarda olduğu gibi ilan ve reklamların yayımlanacağı kontenjan yerlerine göre belirlenmiştir. Yönetmelikte tüm kategoriler için yayınları kesintisiz sürdürme zorunluluğu getirilmiştir. İnternet haber sitelerinin günlük yayımlaması gereken asgari haber sayısı belirlenmiştir. Genel Kategori'de yer alan internet haber siteleri için günde en az 240, 1. Kategoridekiler için 100, 2. Kategoridekiler için 80, 3. Kategoridekiler için 50, 4. Kategoridekiler için 50 ve 5. Kategoridekiler için 30 haber yayımlanması zorunlu tutulmuştur. Yayımlanan içeriklerin en az altıda birinin haber sitelerinin kendi kadrolarındaki fikir işçileri tarafından hazırlanması da zorunlu tutulmuştur (Resmî Gazete, 2023a). Dijitalleşme, internet haber sitelerinin her an erişilebilir ve güncel olmasını gerektirmektedir. Bu madde, özgün haber kriteri gereği haber sitelerinde ajanslardan gelen aynı haberlerin yer almasının önüne geçmeyi ve ilan yayımlayacak haber sitelerinin asgari haber ekleme kriterleri gereği sık sık güncellenmesini hedeflemektedir. Bu kriterlere uymak özellikle yerel haber siteleri için zor olsa da bunları başarabilmeleri hâlinde kendi okuyucu kitlelerini oluşturabilmelerini sağlayacaktır. Yine bu kriterlerin sağlanabilmesi için özellikle yerel gazete sayısının fazla olduğu bölgelerde yerel gazeteler internet ortamı için çeşitli iş birliklerine gidebilir.

Tablo 1. İnternet Haber Sitelerinin Kontenjan Yerlerine Göre Kategorileri

Kategori	Kontenjan Yeri
Genel Kategori	Türkiye Geneli
1. Kategori	İstanbul
2. Kategori	Ankara, İzmir
3. Kategori	Adana, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Kayseri, Kocaeli, Konya, Malatya, Manisa, Mersin, Ordu, Sakarya, Samsun, Tekirdağ, Trabzon
4. Kategori	Afyonkarahisar, Batman, Bolu, Çanakkale, Çorum, Edirne, Elazığ, Hatay, Isparta, Kahramanmaraş, Kastamonu, Kütahya, Mardin, Muğla, Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Van, Zonguldak
5. Kategori	Adıyaman, Ağrı, Aksaray, Amasya, Ardahan, Artvin, Bartın, Bayburt, Bilecik, Bingöl, Bitlis, Burdur, Çankırı, Düzce, Erzincan, Giresun, Gümüşhane, Hakkari, Iğdır, Karabük, Karaman, Kars, Kırıkkale, Kırklareli, Kırşehir, Kilis, Muş, Nevşehir, Niğde, Osmaniye, Rize, Siirt, Sinop, Şırnak, Tunceli, Uşak, Yalova, Yozgat

Kaynak: Resmi Gazete, 2023a.

Yönetmelik farklı kategorilerde internet haber sitelerinin istihdam etmeleri gereken asgari çalışan sayısını ve görevlerini de belirlemiştir. Çalışan kadrosunda yer alan fikir işçilerinin iletişim fakültelerinden veya iletişimle alakalı bölümlerden mezun olmaları, basın yayın organlarında çalışmış olmaları, kamu yayın organlarının haber hizmetlerinde çalışmış olmaları ve basın kartı sahibi olmaları gibi özelliklerden en az birine sahip olması beklenmektedir (Resmî Gazete, 2023a). Belirtilen şartlar internet haber sitelerinde iletişim mezunlarının ve gazetecilerin istihdam edilmesini zorunlu kılmaktadır. Herkesin gazetecilik yapma imkânına sahip olduğu, amatörlerle profesyoneller arasındaki ayrımın kaybolmaya başladığı dijital çağda bu madde, iletişim fakültesi mezunları ve gazeteciler için bir teşvik olarak değerlendirilebilir.

Yönetmelikte belirtilen bir diğer kriter internet haber sitelerinin günlük tekil ziyaretçi ve sayfa görüntüleme sayılarıdır. Bununla birlikte gelen trafiğin yüzde 15'inin doğrudan olması, sayfada kalma süreleri, trafiğin tamamının (genel kategori hariç) yurt içinden olması gibi ek maddeler yönetmelikte yer almıştır. Yurt dışı trafiğinin genel kategori dışında hariç tutulması, genel kategori için de sınırlı olarak sayılma-

sı ilanların ulaştırılması gereken kitlenin yurt içinde olmasından kaynaklanmaktadır. Yine trafik şartlarını sağlayan internet haber siteleri, Basın İlan Kurumundan almış oldukları resmî ilan ödemelerinin yanı sıra alacakları özel reklamlarla finansal olarak sürdürülebilir hâle gelebileceklerdir.

Kategori	Tekil Ziyaretçi Sayısı	Sayfa Görüntüleme Sayısı
Genel Kategori	500.000	1.500.000
1. Kategori	50.000	150.000
2. Kategori	30.000	90.000
3. Kategori	20.000	60.000
4. Kategori	10.000	30.000
4. Kategori	3.000	9.000

Kaynak: Resmi Gazete, 2023a.

BİK Analitik Ölçüm Sistemi

İnternet haber sitelerinin süreli yayın kapsamına alınması, resmî ilan ve reklamların bu siteler üzerinden yayımlanacak olması Basın İlan Kurumunun bu sitelerin çeşitli verilerini ölçmesi zorunluluğunu doğurmuştur. Hâlihazırda internet trafiği ölçümleri için var olan çeşitli ölçüm yazılımlarının pek çok internet haber sitesi tarafından kullanılıyor olmasına karşın “bu yazılımların ölçüm algoritmalarının Basın İlan Kurumu tarafından belirlenmemesi, algoritmaların zaman içerisinde uygulama sahibi şirketlerce değiştirilebilmesi, açık kaynak kod kullanmamaları, internet haber sitesi değil internet sitesi trafiği ölçmeye odaklı olmaları, sahte trafikle mücadelede zayıf kalmaları veya sahte trafikle ilgili değerlendirmelerinin farklı olması gibi nedenler Basın İlan Kurumuna kendi ölçüm uygulamasını geliştirmesi kararı aldirmiştir” (Ö.F. Kaya, kişisel görüşme, 6 Ekim 2023). Örneğin geçtiğimiz günlerde uluslararası ölçüm uygulamalarından biri ölçüm algoritmasını değiştirmiş; bunun üzerine pek çok gazete internet sitesi ziyaretçi sayılarının yüzde 30'lara varan oranlarda düştüğünü belirtmiştir (Ö. Konur, kişisel görüşme, 6 Ekim 2023).

BİK Analitik ölçüm sistemi internet trafiğine değil, internet haber sitesi trafiğine göre tasarlanmıştır. Tıklayan kişi sayısını değil, okur sayısını ölçmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda belirli bir süre altında kalan trafik toplam trafik sayısına dâhil edilmemektedir. Yine internet haber siteleri için yurt dışından ne kadar trafik alındığı Basın İlan Kurumu Kontrol Müdürlüğü tarafından denetlenmekte, olağan dışı durumlarda detaylı inceleme yapılmaktadır.

Uygulama açık kaynak kütüphaneler kullanılarak geliştirilmiştir. Bu sayede lisans maliyetleri, güncelleme ve kullanıma dair herhangi bir dışa bağımlılık söz konusu değildir. Bu bağlamda uygulamanın 2023 Temmuz ayında Resmî Gazete’de yayımlanan Kamuda Açık Kaynak Kodlu Yazılım Kullanımı (Resmî Gazete, 2023b) genelgesine uygun olduğu ifade edilebilir. Yine ölçüm sisteminin geliştirilmesinde yerli yazılımcılarla çalışılmıştır. Uygulamanın bir diğer önemli özelliği, Basın İlan Kurumu kontrolünde ve geliştirilmeye açık olmasıdır. Bugün için yurt içi ve yurt dışı trafikleri raporlayan BİK Analitik önümüzdeki süreçte bu raporların bölgesel/şehir bazlı hazırlanması için geliştirilmektedir.

Uygulamanın mevcut hâlinde yönetmeliğe uygun olarak aşağıdaki detaylar ölçülüp raporlanmaktadır. Bunların yanı sıra cihaz türü, işletim sistemi, kullanılan tarayıcı gibi özellikler de ölçüme dâhil edilmektedir. Henüz raporlanmaya dâhil olmamakla birlikte ziyaretçilerin hangi şehirlerden giriş yaptıkları da kaydedilmektedir (Ö. F. Kaya, kişisel görüşme, 6 Ekim 2023).

- ▶ Yurt İçi Doğrudan Tekil Ziyaretçi: Türkiye IP adresleri üzerinden belirli bir zaman aralığında internet haber sitesini internet tarayıcısına yazarak doğrudan ziyaret eden kişi sayısı,
- ▶ Yurt Dışı Doğrudan Tekil Ziyaretçi: Türkiye dışı IP adresleri üzerinden belirli bir zaman aralığında internet haber sitesini internet tarayıcısına yazarak doğrudan ziyaret eden kişi sayısı,
- ▶ Yurt İçi Toplam Tekil Ziyaretçi: Türkiye IP adresleri üzerinden belirli bir zaman aralığında doğrudan veya haricî bir bağlantı üzerinden internet sitesini ziyaret eden toplam kişi sayısı,
- ▶ Yurt Dışı Toplam Tekil Ziyaretçi: Türkiye dışı IP adresleri üzerinden belirli bir zaman aralığında doğrudan veya haricî bir bağlantı üzerinden internet sitesini ziyaret eden toplam kişi sayısı,
- ▶ Yurt İçi Sayfa Görüntüleme: İnternet haber sitesinde yer alan sayfaların Türkiye IP adresleri tarafından toplam ziyaret edilme sayısı,
- ▶ Yurt Dışı Sayfa Görüntüleme: İnternet haber sitesinde yer alan sayfaların Türkiye dışı IP adresleri tarafından toplam ziyaret edilme sayısı,
- ▶ Ortalama Sayfada Kalma Süresi: İnternet haber sitesinde yer alan sayfaların tekil ziyaretçilerce ortalama kaç saniye boyunca görüntülendiği verisi.

Ölçüm sistemine dâhil olan internet haber siteleri sisteme giriş yaparak kendi sitelerine dair yurt içi/yurt dışı doğrudan tekil ziyaretçi, yurt içi/yurt dışı toplam tekil ziyaretçi, yurt içi/yurt dışı sayfa görüntüleme ve ortalama sayfada kalma süresi verilerine erişmektedirler. “İlerleyen süreçte kendi sitelerine dair detaylı raporların internet haber

sitelerine de açılması planlanmaktadır” (Ö. F. Kaya, kişisel görüşme, 6 Ekim 2023). Bu sayede internet haber siteleri kendi okuyucu kitlelerini daha doğru analiz ederek hangi içeriklerin daha çok ilgi çektiğini, hangi içeriklere hangi konulardan/cihazlardan erişildiğini görebilecek; daha fazla kullanıcıya ulaşabilmek için yapması gerekenleri bu verileri kullanarak değerlendirebileceklerdir. İkincil bir analitik uygulaması kullanma ihtiyacı da ortadan kalkacaktır. BİK Analitik ile ilgili değinilmesi gereken bir diğer husus da ölçüm verilerinin yurt içinde tutuluyor olmasıdır. “Basın İlan Kurumu Turkcell’in Gebze veri merkezinde kendi sunucu kurulumlarını gerçekleştirmiş ve BİK Analitik verilerini bu sunucularda saklamaktadır” (Ö. F. Kaya, kişisel görüşme, 6 Ekim 2023).

İlan yayımlamak için başvuruda bulunan internet haber siteleri farklı ölçüm uygulamalarına göre site trafik bilgilerini Basın İlan Kurumuna bildirmiş; eş zamanlı olarak da BİK Analitik ölçüm sistemi devreye almıştır. Kurum, beyan edilen trafiklerle BİK Analitik ölçüm sisteminden elde edilen verileri karşılaştırmış ve aradaki farkların hangi sebeplerden kaynaklandığını analiz etmiştir. Ölçüm sonuçları çoğunlukla yüzde 10’un altında kaldığından “benzerlik göstermekte” olarak değerlendirilebilir. Farkın daha fazla olduğu örnekler analiz edildiğinde farkın çoğunlukla bir saniye altı trafiğin dâhil edilmesinden kaynaklandığı gözlemlenmiştir (Ö. Konur, kişisel görüşme, 6 Ekim 2023). Bunun yanı sıra sayfa görüntüleme/tekil ziyaretçi oranlarının çok yüksek olduğu örnekler analiz edilmiş; yurt içi trafiklerde bir tekil ziyaretçiye ortalama 3-4 sayfa görüntülemesi düşerken yurt dışı ziyaretçilerde bu oranın 20’nin üzerine çıktığı örnekler görülmüştür (Ö. Konur, kişisel görüşme, 6 Ekim 2023). 1 saniyenin altında olan bu trafikler BİK Analitik tarafından sahte trafik olarak değerlendirildiği için ölçüm sonuçlarına dâhil edilmemiştir. BİK Analitik kodun yanlış yerleştirilmesi, başka siteye ait kodun başka bir siteye yerleştirilmesi, kodun iki kez eklenmesi, şüpheli trafik artışı gibi durumlar karşısında uyarılar üretmektedir. Yine uygulama yeni sahte trafik metotlarına karşı sürekli güncel tutulmaktadır (Ö. F. Kaya, kişisel görüşme, 6 Ekim 2023).

SONUÇ

Yeni yasal düzenlemeyle internet haber sitelerinin süreli yayın kapsamına alınması, Basın İlan Kurumunun resmî ilan ve reklamlarını daha fazla kişiye ulaştırabilmesine ve temel misyonunu daha verimli gerçekleştirmesine olanak sağlayacaktır. Bununla birlikte BİK Analitik ölçüm sistemi, ilan ve reklamların yayımlanacağı platformların mevzuatta belirlenen kriterleri taşıyıp taşımadığının kontrol edilmesini sağlayacaktır. Uygulamanın açık kaynak kodlu kütüphaneler kullanılarak geliştirilmiş olması, ülkemizin kamuda yerli yazılım ve açık kaynak kodlu yazılımların kullanılması stratejisiyle örtüşmektedir.

Yaygın basın dijitalleşme sürecine kendi imkânlarıyla ayak uydurabilirken yerel basın bu süreçte dünyanın her yerinde finansal zorluklarla karşılaşmaktadır. Önceki bö-

lümelerde belirtildiği gibi dünyanın pek çok ülkesinde yerel basını yaşatılabilmesi için çeşitli hibe/destek programları uygulanmaktadır. Ülkemizde de pek çok gazete Basın İlan Kurumundan almış olduğu resmî ilan ödemeleri ile varlığını sürdürmektedir. Yeni yönetmelik internet haber sitelerini de ilan yayımlama süreçlerine dâhil ederek yerel basını dijitalleşme sürecini hızlandıracak; yeni yerel internet haber sitelerinin doğmasını teşvik edecektir. Yönetmelikle, mevcut yerel gazetelerin dijitalleşme süreçlerini hızlandırarak kendi ayakları üzerinde durabilmeleri, finansal olarak sürdürülebilir hâle gelmeleri hedeflenmektedir.

BİK Analitik ölçüm sistemi, sahte internet trafiğini engelleyerek ilan gelirlerinin ilgili kriterleri yerine getiren internet haber sitelerine paylaşılmasını ve resmî ilanların daha geniş okur kitlesine ulaştırılmasını amaçlamaktadır. Yine BİK Analitik verilerine internet haber sitelerinin de ilerleyen süreçte erişebilecek olması, internet haber sitelerinin okuyucu kitlelerini daha doğru analiz etmelerine ve kendi kitlelerine uygun içerik hazırlamalarına olanak sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Aslan, A. & Bayrakçı, S. & Küçükvardar, M. (2016), Bilişim Çağında Geleneksel Gazeteciliğin Dönüşümü: Veri Gazeteciliği, Marmara İletişim Dergisi, Sayı:26.
- Australian Government, Department of Infrastructure, Transport, Regional Development, Communication and the Arts, (2022), Regional and Local Newspaper Publishers Program, <https://www.infrastructure.gov.au/media-communications-arts/media-industry-programs/regional-and-local-newspaper-publishers-program>. Erişim T. 24 Ağustos 2023
- Basın İlan Kurumu, (2023a), Görevlerimiz, <https://bik.gov.tr/kurumsal/gorevlerimiz/genel-mudurluk>. Erişim T. 24 Ağustos 2023.
- Basın İlan Kurumu, (2023b), Erkilinç: "Resmi ilana bağlı yayıncılık ticari gerçeklerle bağdaşmıyor" <https://bik.gov.tr/kurumsal-haberler/erkilinc-resmi-ilana-bagli-yayincilik-ticari-gerceklerle-bagdashmiyor>. Erişim T. 24 Ağustos 2023.
- BBC, Local Democracy Reporting Service, <https://www.bbc.com/lnp/ldrs/> adresinden 24.09.2023 tarihinde erişilmiştir.
- Büyükbaykal, G. N. (2005), Türkiye'de Yerel Basının İşlevi ve Önemi, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı 23.
- Dömbekçi, H. A. & Erişen, M. A. (2022), Nitel Araştırmalarda Görüşme Tekniği, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 22, (Özel Sayı 2), 141-160.
- Dragomir, M. (2021), State Financial Support for Print Media: Council of Europe Standards and European Practices, Council of Europe, Expert Report, <https://rm.coe.int/0900001680a4d519>. Erişim T. 26 Eylül 2023.
- Engin, N. & Tunca, M. Z. (2023), Basında Dijital Dönüşüm Süreci Açısından Basın İlan Kurumu'nun Önemine İlişkin Nitel Bir Araştırma, Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 5, Sayı 1.
- Fuchs, C. (2011), Foundations of Critical Media and Information Studies, London and New York Routledge.
- Girgin, A. (2001), Türk Basın Tarihinde Yerel Gazetecilik, İstanbul, İnkılap Kitabevi
- Government of Canada, (2022), Canadian Heritage, Additional Support to Strengthen Local and Diverse Journalism, <https://www.canada.ca/en/canadian-heritage/news/2022/10/additional-support-to-strengthen-local-and-diverse-journalism.html>. Erişim T. 28 Eylül 2023.
- Karahan, S. & Uca, S. & Güdük, T. (2022), Nitel Araştırmalarda Görüşme Türleri ve Görüşme Tekniklerinin Uygulanma Süreci, Nitel Sosyal Bilimler, 4(1), 78-101.
- Maden, İ. (2021), Kullanıcı Tarafından Üretilen İçerik ve Dijital Medyada Birey-Medya İlişkisi, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Nielsen, R. K. (2015), Local Newspapers as Keystone Media: The Increased Importance of Diminished Newspapers for Local Political Information Environments. Pre-publication version of chapter in Rasmus Kleis Nielsen (ed.) 2015 Local Journalism: the decline of newspapers and the rise of digital media (I.B. Tauris, London). s.12. <https://ssrn.com/abstract=2614326>. Erişim T. 28 Eylül 2023.

- Nordicom, (2022), Direct Media Subsidies to News Media: A Nordic Overview, <https://www.nordicom.se/en/facts-analysis/nordic/factsheets/direct-media-subsidies-news-media-nordic-overview>. Erişim T. 27 Eylül 2023.
- Oranlı, Ç. (2022), Türkiye’de Yerel Basının Gelişiminde Basın İlan Kurumu’nun Rolü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özay, S. & Cihangir, A. (2017), Türkiye’de ve Dünyada Basına Yönelik Devlet Destekleri, Basın Hayatı, Basın İlan Kurumu, Sayı 42.
- Pew Research Center, (2012), 72% of Americans Follow Local News Closely, <https://www.pewresearch.org/internet/2012/04/12/72-of-americans-follow-local-news-closely>. Erişim T. 22 Eylül 2023.
- Radcliffe, D. & Ali, C. (2017), Local News in a Digital World: Small-Market Newspapers in the Digital Age, Columbia University Academic Commons, <https://ssrn.com/abstract=3094783>. Erişim T. 20 Eylül 2023.
- Resmî Gazete, (2022a), Basın Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Sayı 31987, 18 Ekim 2022, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/10/20221018-1.htm>. Erişim T. 20 Ağustos 2023.
- Resmî Gazete, (2022b), Resmi İlan ve Reklamlar ile Bunları Yayınlayacak Süreli Yayınlar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, Sayı 31888, 18 Ekim 2022, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/10/20161005-19.htm>. Erişim T. 20 Ağustos 2023.
- Resmî Gazete, (2023a), Resmi İlan ve Reklam Yönetmeliği, Sayı 32091, 1 Şubat 2023, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/02/20230201-7.htm>. Erişim T. 20 Ağustos 2023.
- Resmî Gazete, (2023b), Kamuda Açık Kaynak Kodlu Yazılım Kullanılması, Sayı 32263, 29 Temmuz 2023, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/07/20230729.pdf>. Erişim T. 20 Ağustos 2023.
- Sim, Ş. (2007). Yerel Medya Olgusu ve Batman Yerel Medyasına Bakış, Suat Gezgin (Ed.), Türkiye’de Yerel Basın, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul, s.397-419.
- Swart, J. & Peters, C. & Broersma, M. (2017), the Ongoing Relevance of Local Journalism and Public Broadcasters: Motivations for News Repertoires in the Netherlands, Participations Journal of Audience and Reception Studies, Volume 14, Issue 2, <https://www.participations.org/14-02-15-swart.pdf>. Erişim T. 20 Ağustos 2023.
- Tokgöz, O. (2019), Temel Gazetecilik, İmge Kitabevi, 13. Baskı, Ankara.
- Türkiye İstatistik Kurumu, (2020), Yazılı Medya İstatistikleri, 20 Temmuz 2020, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yazili-Medya--Istatistikleri-2019-33620>. Erişim T. 20 Ağustos 2023.
- Türkiye İstatistik Kurumu, (2021), Yazılı Medya ve Uluslararası Standart Kitap Numarası İstatistikleri 2020, 27 Temmuz 2021, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yazili-Medya-ve-Uluslararası-Standart-Kitap-Numarası-Istatistikleri-2021-45833>. Erişim T. 20 Ağustos 2023.
- Türkiye İstatistik Kurumu, (2022a), Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2022, 26 Ağustos 2022, [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(-BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(-BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587). Erişim T. 20 Ağustos 2023.

Türkiye İstatistik Kurumu, (2022b), Yazılı Medya ve Uluslararası Standart Kitap Numarası İstatistikleri 2021, 25 Temmuz 2022, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yazili-Medya-ve-Uluslararası-Standart-Kitap-Numarası-Istatistikleri-2021-45833>. Erişim T. 20 Ağustos 2023.

Türkiye İstatistik Kurumu, Yazılı Medya ve Uluslararası Standart Kitap Numarası İstatistikleri 2022, 25 Temmuz (2023), <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yazili-Medya-ve-Uluslararası-Standart-Kitap-Numarası-Istatistikleri-2022-49423>. Erişim T. 20 Ağustos 2023.

Hakem değerlendirmesi/Peer review:

Dış bağımsız/Externally peer reviewed

Çıkar çatışması/Conflict of interest:

Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir/The author have no conflict of interest to declare

Finansal destek/Grant support:

Yazar bu makalede finansal destek almadığını beyan etmiştir/The author declared that this article has received no financial support.